

ZASAVSKI

vestnik

TRBOVLJE, 17. januarja 1952

Štev. 3. — Leto V.

GLASILO OSVOBODILNE
FRONTE OKRAJA TRBOVLJE

Pred volitvami v občinske odbore OF

Na zadnji seji okrajnega odbora OF v Trbovljah so obravnavali predvsem izvršene volitve v vaške frontne odbore ter predajo dela novim odborom. Mnogo so se zamudili z vprašanjem podeljevanja novih članskih izkaznic Osvobodilne fronte.

Volitve v frontne odbore so opravili skoraj po vseh krajih razen vaških odborov v Podkumu in delno na zagorskem sektorju, v Hrastniku pa zasavski teren in Prapretno. Obravnavali so tudi vprašanje vplačevanja članarine. Nekateri frontni odbori so bili v pogledu pobiranja članarine skrajno malomarni; tako n. pr. vaški odbor na Kovku in v Skledrovcu skozi vse leto ni pobiral frontne članarine, na Dolu pri Hrastniku 8 mesecev, na Brnici 10 mesecev, v Čečah 7 mesecev, v Bobnu 5 mesecev itd.

Po obravnavi novega gospodarskega sistema in družbenega plana so raz-

pravljali o vprašanju volitev v občinske odbore OF; v okraju Trbovlje bo 15 občinskih odborov OF, in sicer v Trbovljah, Hrastniku, Dolu pri Hrastniku, Zidanem mostu, Loki pri Zidanem mostu, Radečah, Podkumu, Dolah pri Litiji, Razboru, Zagorju, Senočetih, Mlinšah, Izlakah, Trojanah in Čemšniku.

V januarju bodo opravili povsod potrebne priprave, tako da bodo volitve v občinske odbore OF izvedli do meseca februarja. Predstavnik OF Zagorje je napovedal vsem bodočim občinskim odborom OF tekmovalne za izvedbo teh volitev, in sicer: v katerem kraju bodo najbolje opravili volitve in kje bodo izbrali v občinske frontne odbore najboljše aktiviste.

Ob zaključku se je okrajni odbor OF pomudil še ob vprašanju proslav Dneva žena, 8. marca. Ta dan hočejo prav lepo praznovati.

kandidatno listo postaviti več kandida-

tov, kot jih bo izvoljenih. Volitve v občinske odbore Fronte so važne in potrebno je, da se jih udeležijo vsi člani OF. Potrebno je nadalje, da se povsod pregleda delo frontnih organizacij ter napravi načrt dela za leto 1952. V organizacijah, kjer še niso razdelili novih članskih izkaznic, je treba to takoj storiti.

Novost pri teh volitvah je to, da se za občinski odbor OF voli tudi nadzorni odbor. Občinski odbor bo odgovoren za delo osnovnih organizacij, za pobiranje članarine, za sprejemanje novih članov ter za izključitev vseh nevrednih članov.

Zelo važno je, da se vzporedno z izvolitvijo odbornika, ki je določen za občinski odbor OF, izvoli tudi sekcija AFŽ pri vaškem ali terenskem frontnem odboru. S tem, da bo pri vsakem odboru OF tudi sekcija naših žena, lahko računamo, da bo frontni odbor vodil v prihodnje več računa o naših ženah in jim nudi več pomoči kot doslej.

Odbor OF bo na osnovi iznašanja vprašanj in predlogov iz vrst žena vodil med drugim več računa o zaposlitvi žena.

Prednje bi bile glavne smernice glede izvedbe volitev v občinske odbore OF. Te volitve naj bodo hkrati manifestacija za ohranitev miru in vzajemnega sodelovanja z vsemi, ki mislijo dobro in pošteno.

Kako bomo volili

Z volitvami v občinske odbore OF moramo začeti takoj. Važno je seveda, da povsod tam, kjer se sekajo meje med občinskimi odbori, to razmejitev še pred izvedbo volitev organizacijsko uredimo.

Podčrtati je treba, da so občinski odbori OF samostojni, ne morda kakšno koordinacijsko telo, kot mogoče posamezniki mislijo. Tako bo morda ta ali oni dejal, da morejo občinski frontni odbor, kjer je na teritoriju ljudske občine več vaških ali terenskih frontnih odborov, sestavljati predsedniki terenskih ali vaških odborov. Tega seveda ne bo, saj bi se delo prav nič ne zboljšalo, pač pa je nujno, da vsak vaški ali terenski odbor voli občinski odbor OF. Ob taki izvedbi volitev smemo pričakovati, da bodo frontovci izbrali in izvolili iz svoje srede take člane, ki bodo vaškim in terenskim odborom OF res pomagali pri delu.

Za čim boljše izvedbo volitev občinskih odborov Fronte je potrebno, da se osnuje iniciativni odbor, sestojec iz 7 ljudi, ki so najbolj razgledani, predvsem pa iz vrst vseh političnih in drugih organizacij, ki ljudi v kraju dobro poznajo.

Pri sestavljanju kandidacijske liste naj sodelujejo vse organizacije in društva. Občinski odbor OF šteje 7-15 članov. Najboljše je, če se iz vsake

osnovne organizacije določi po en kandidat, kjer pa je več osnovnih organizacij — kot na primer v Trbovljah — pa naj volita dva terena po enega kandidata. Vsaka vaška organizacija voli direktno predsednika in sekretarja občinskega odbora OF ter odbornika, določenega za občinski frontni odbor. Na kandidatno listo lahko damo tudi kandidata in namestnika, smemo pa na

Zagorski rudarji so se izkazali

Od 1. septembra do 31. decembra minulega leta so zagorski rudarji tekmovali za doseglo boljše odkupne storitve, za izpolnitev operativnega proizvodnega plana, za boljše kakovost premoga ter za čim večjo udeležbo nedeljskega dela v produkciji. Po teh vidikih je tekmovalna komisija ocenila delo posameznih brigad, delovnih skupin in števil po vseh obratih zagorskega rudnika. Za najboljše uspehe v tekmovalstvu je bila razpisana nagrada v višini 50.000 din. Od te vsote so dobili obrat Kotredž 22.000 din, obrat Podstrana 11.000 din, obrat Kisovec pa 17.000 din. Nagrajene so bile tudi delovne skupine pri izvozu.

Na odkupu sta se najbolj odlikovali delovni brigadi na št. 40 in 31 v Ki-

sovcu. Na teh številkah so delali povprečno z 18 možmi pod normalnimi delovnimi pogoji. Tukaj so dosegli lepo odkopno storitev, saj so dali v mesecu decembru nad 200 vagonov premoga. Delovna skupina je delala na 11. etaži polja V, ki jo vodijo starejši kopači Viktor Očepek, Mirko Železnik, Franc Klopčič, Ivan Rozina, Ivan Klopčič 10 in Franc Homšek, vsi večkratni udarniki.

Drugo nagrado v tem obratu sta dosegli delovni številki 26 in 33, ki sta delali pod težkimi delovnimi pogoji, pod gramozom, a sta vendar vztrajali in dosegli lep tekmovalni uspeh. V tej brigadi srečamo stare, znane kopače Ferda Burkeljca, Cirila Miklja, Jožeta Klopčiča, Franca Brugerja, Miho Ključevška in Franca Podlogarja, ki so se izkazali že v prejšnjih tekmovaljih.

Tretjo nagrado je osvojila delovna številka 38 v Kisovcu. Delala je na 11. etaži polja B pod zelo težkimi pogoji (močan pritisk vode in slab strop). V tej skupini so prvi kopači Franc Kobilšek 5, Jože Dobršek in Ignac Brvar 5. V splošnem so se vse delovne številke v Kisovcu odlikovale v tem tekmovalstvu po visoki odkopni storitvi in veliki produkciji. Številke, ki so delale na suhem, so imele veliko število nedeljskih dni. Rezultat tekmovalja bi bil še boljši, če ne bi primanjkovalo praznih jamskih vozikov.

V obratu Kotredž so osvojile prve tri nagrade št. 152 in 141 ter združeni številki 149 in 159.

V Podstrani so bile najboljše številke 219, 225 in 224. V obeh obratih so se ves čas tekmovalja borili z resnimi težkočami zaradi pomanjkanja komprimiranega zraka.

HRASTNIK — mesto v Zasavju?

Ob železniški progi Ljubljana—Zidani most leži v ozki kotlini, stisnjeni med hribe, star revirski kraj Hrastnik, ki je znan po vsej državi in še izven nje po svoji rudarski, steklarski in kemični industriji, znan pa seveda tudi po svoji revolucionarnosti, saj je dal ta kraj iz svoje srede najboljše borce za izgradnjo socializma. Tako je izšla iz vrst Hrastničanov tovariška Lidija Sentjurčeva, ki je danes ljudski poslanec svojega rojstnega kraja, od tu so izšli nadalje pruborci za svobodo delovnega ljudstva Olga-Marjetka Kastelečeva, Babič, Jerič in drugi, prav tako v narodnoosvobodilni vojni padli delavski pesnik Franc Kozar, Aleš Kapla in ostali. To bi bilo samo nekaj imen med nešteti borci, ki so povzdignili Hrastnik med kraje, ki so za našo osvoboditev mnogo doprinesli.

Kraj Hrastnik kot center je z naseljem Studenci povsem izrazilo industrijskega značaja, ostala naselja, kot Prapretno, Plesko, del Retja, Brnica, Sv. Jurij, Draga, del Podkrajja, Podkrnice, Krnice, Zagorica in Šavna peč pa so kmečki kraji. Kljub tem kmečkim naseljem je Hrastnik v pretežni večini industrijski kraj. Njegov socialni sestav prikazuje okrog 2460 delavcev, 42 kmetov, 21 obrtnikov in okrog 330 uslužbencev. Sam Hrastnik ima ob času 411 hiš. Tak je izgled Hrastnika pred priključitvijo kmečkega okoliša Čede, ki se bo pridružil ljudskemu ob-

Vstop v jasek

Novo tekmovalje rudarjev

Tekmovalna komisija rudnika Trbovlje-Hrastnik je razpisala pred nekaj dnevi zimsko tekmovalje za povečanje proizvodnje in varnosti dela v prvem tromesečju letošnjega leta. Razpis pravi takole:

Tovariši rudarji!

Zimski meseci terjajo zlasti od vas povečane napore. Industrija in železnica potrebujejo več premoga in tudi stanovanja in poslovne prostore je treba kuriti.

Jasno je, da v teh razmerah prihaja klic po večji produkciji do vas; zasavski rudarji niso v takih okolišnih nikdar omahovali in vedno storili svojo dolžnost. Zato bomo tudi v naslednjih mesecih nadaljevali s tekmovaljem:

1. v dvigu proizvodnosti s povečanjem odkopnih učinkov;
2. v zvišanju produktivnosti dni in v zbolšanju discipline;
3. v zmanjšanju števila nezdod.

To tekmovalje bo trajalo do 31. marca 1952.

Uspehi v tem tekmovalju se bodo ocenjevali mesečno in odredili zmagovalci po istem kriteriju kot v decembrskem tekmovalju na vsakem obratu posebej za celo tromesečje.

Istočasno tekmujejo vsi oddelkovni nadzorniki produktivnih obratov po sledečih točkah:

- a) kateri nadzornik bo pridobil največ produktivnih delavcev za nedeljsko proizvodnjo;
- b) kateri nadzornik bo imel v svojem oddelku najmanj nezdod.

Pozivamo vas, da se klicu po večji proizvodnji v častnem številu odzovete in daste naš rastoči industriji in široki potrošnji več premoga. — Vse za preseganje planskih nalog!

Glavni inženir: Vinko Preželj s. r. — Direktor: Lojze Ribič s. r.

V TRBOVLJAH SO RAZPRAVLJALI O NOvem GOSPODARSKEM NAČRTU

Razgovore je vodil predsednik vlade LRS tov. MIHA MARINKO

Pretekli petek so se zbrali v okrajni dvorani v Trbovljah številni člani upravnih odborov podjetij okraja Trbovlje, direktorji, sindikalni funkcionarji ter predstavniki raznih organizacij in društev k zanimivi razpravi o novem gospodarskem sistemu ter o družbenem planu za leto 1952. K tej razpravi se je zbralo okrog 200 aktivistov. Razgovore je vodil predsednik vlade LRS tov. Miha Marinko, udeležil se jih je nadalje glavni tožilec LRS tov. Mitja Ribičič.

Tovariš Miha Marinko je naglasil v svojem govoru najprej pomen sprejetja družbenega plana, ki je bil dan v javno diskusijo vsem državljanom Jugoslavije, nato pa se je dotaknil vloge delavskih svetov in sindikalnih organizacij pri nadaljnjem upravljanju naših gospodarskih problemov in z nalogami, ki stoje pred nami.

Po svojem poročilu je tovariš Miha Marinko odgovarjal na številna vpra-

šanja, ki so jih stavliali razni upravniški podjetji, člani delavskih svetov in ostali. Glavno jedro vseh razgovorov so bili predvsem naši rudniki in lokalna gospodarstva. Tovariš predsednik je pojasnjeval najrazličnejša vprašanja ter jih raztolmačil, tako da so se vsi navzoči seznanili z reševanjem raznih gospodarskih problemov in z nalogami, ki stoje pred nami.

Razgovori s tovarišem Miho Marinkom so trajali nad štiri ure ter bodo rodili sadove, saj bodo mogli vsi navzoči prenesti pojasnila tov. Mihe Marinka na naše delovne kolektive in jih seznaniti z nalogami in dolžnostmi, ki stoje pred nami, seznaniti pa tudi z velikimi pravicami, ki jih je pridobil naš delovni človek z novim načinom gospodarjenja. Naš delovni človek danes ni več mezdni delavec v svojem podjetju, pač pa je njegov gospodar. Prepričani smo, da bo dobro gospodaril in si s takim gospodarstvom ustvaril lepšo prihodnost.

Požrtvovalni rudarji

Kakor smo poročali v našem listu dne 13. decembra m. l., so rudarji rudnika Trbovlje-Hrastnik tekmovali v mesecu decembru na čast 10-letnice naše Jugoslovanske ljudske armade, da nakopljejo čim več premoga za našo mlado industrijo, železnice in za široko potrošnjo. To tekmovalje je dalo sledeči uspeh:

V proizvodnji je bila najboljša delovna številka tov. Leopolda Kranjca na Ojstrem, ki je nakopala na moža 229,85 ton premoga. Na zahodnem obratu je delala z največjim uspehom brigada tov. Ivana Bibiča na mehaniziranem čelu, ki je dala na moža 177,25 ton. Na vzhodnem obratu je odnesel zmago čelni stropnik tov. Alojza Goriska II; ta brigada je dala na moža 161,25 ton.

Na obratu Hrastnik je delal z najboljšim uspehom prečni odkup tovariša Antona Brečka, kjer so nakopali 120,35 ton na moža — na dnevnem kopu v Trbovljah pa je bila najboljša delovna številka tov. Ivana Tanška, ki je dala na moža 239,5 ton premoga.

V delovni disciplini sta bila v tem tekmovalju najboljša tov. Franc Sivk

in tov. Gvido Skale na obratu Ojstro, ki sta napravila vsak po 31 dnin; na dnevnem kopu je napravil največ dnin bagrovodja Franc Avsec, in sicer 31, na zahodnem obratu je bil najpožrtvovalnejši tov. Franc Erjavec s čelnege stropnika št. 421 s 30 dninami — na vzhodnem obratu pa sta bila v delovni disciplini najboljša tov. Stane Sentur in tov. Leopold Krašek s čelnege stropnika št. 520, ki sta napravila vsak po 29 in pol dnine.

ZA 1,3 MILIJARD DINARJEV
POTROŠNEGA BLAGA
SMO UVOZILI

Po navedbah uprave za statistiko in evidenco zunanega trgovine smo lansko leto uvozili za skoraj 1,3 milijarde dinarjev raznega blaga za široko potrošnjo. Iz tujine smo uvozili le tako blago, po katerem je na domačem trgu največje povpraševanje. Med tem blagom smo prejeli iz tujine riž, južno sadje (pomaranče in limone), kavo, poper, vanilijo in druge začimbe, razno tekstilno blago, zdravila, igle itd.

Gospodinski tečaj v Hrastniku je dobro uspel

V Hrastniku so te dni končali trimesečni gospodinski tečaj, ki ga je obiskovalo 32 mladih žen in deklet. Pohudo za tečaj je dalo ministrstvo za prosveto pri vladi LRS, organizirale pa so ga hrastniške žene.

V tečaju so se bodoče gospodinjice seznanile s kuharsko umetnostjo teoretično in praktično, spoznale so tudi našo ustavo in zakonodajo, prav tako so se seznanile z raznimi gospodarskimi vprašanji, obravnavale so zakon o zaščiti matere in otroka, vzgojo otrok, zdravstvo in higieno, prehrano, stanovanjsko kulturo, serviranje, šivanje, nego dojenčkov itd. Dekleta in žene so se seznanile z vsem, kar mora vedeti mati in gospodinja.

Da se je ta tečaj uspešno vršil in končal, gre zahvala krajevnim čimbelcem, ki so ga

graf, Puharjev dom, ki so ga zgradili fotoamaterji, velika sindikalna dvorana Kemične tovarne, medtem ko so kulturnoprosvetni prostori Steklarne v gradnji. V Hrastniku so nadalje tri šole, osnovna šola, nižja gimnazija, šola za učence v gospodarstvu, Otroški vrtec in Glasbena šola.

Glede na sedanjo velikost in obseg starega zasavskega kraja z razvito in močno rudarsko, steklarsko in kemično industrijo in vzporedno s tem z živahnim kulturnoprosvetnim in kulturno-umetniškim življenjem, prav tako pa glede na perspektive in nadaljnji razmah v narodnogospodarskem in kulturnem pogledu smemo reči, da pripada Hrastniku naziv mesta.

finančno podprli. Tečaj je vodila z dobrim uspehom učiteljica Franja Rožnik iz Ljubljane. Za tečaj se je opazilo veliko zanimanja ter se nehotе vsiljuje vprašanje, ali ne bi bilo umestno, če bi imeli v Trbovškem okraju stalno gospodinjisko šolo.

Plan zavarovanja so presegli

Terenska organizacija Državnega zavarovalnega zavoda v Zagorju je v tekmovalju za nabiranje zavarovalcev dosegla prav lep uspeh, saj je plan zavarovanja presegla za 6 %. Za doseg tega uspeha gre zasluga tudi temu, da so po rudniških obratih organizirali poverljensko mrežo. Mnogo rudarjev se je zanimalo za posebno zavarovanje na do življenje in za primer nezdode, vendar se rudarji vabilu okrajnega zastopnika zavarovalnice niso odzvali, sedaj pa, ko ima vsak rudniški obrat svojega poverjenika za zavarovanje, so se pokazali uspehi tudi na tem področju.

Sporazum o gospodarskem sodelovanju med Jugoslavijo in ZDA

Pobil sem se z zadnjimi močmi in p
nil k Turnu levo. Odrlet sem se ga kot oče
in solze so mi lile po licu.
»Tovariš kapetan, sklenil sem napisati
svojo izjavo, toda storil bom to le po
smrti.

ODPRIMO ŠE DRUGO STRAN...

ALI SE JE GOSPODU GOROGRANCU RES ZGODILA KRIVICA?

V naših revirskih krajih se še vedno najdejo ljudje, ki se zgražajo nad izgomom župnika Gorograncu iz Trbovelj ali pa ga pomilujejo. Vsem tem ljudem pa je zavezal jezik avtor članka, ki ga je pred nedavnimi priobčil »Slovenski poročevalec« pod naslovom »Kadar volk rešuje ovco, ki se potaplja«. Ker verjetno niso vsi Trboveljčani ter ostali Zasavčani brali tega članka, je pa posebno zanimiv za naše kraje, ga v naslednjem ponatiskujemo. Kdor bo prebral povest, na kako umazan način je prišel župnik Gorogranc do svojega grunta pod Sv. Planino, si bo na jasno, da se temu gospodu z njegovim izgomom iz Trbovelj ni zgodila nobena krivica, pač pa da je absolutno pravilno, da tega človeka ni več v trboveljski fari, kajti tak moralni pokvarjenec je sploh nemogoč v družbi poštenih delovnih ljudi, kaj šele, da bi bil njihov dušni pastir.

Avtor članka v »Slovenskem poročevalcu« najprej pravi, da bi povesti o gospodu Gorograncu dali lahko še drug naslov, na primer »Krščanska usmiljenost gospoda Gorograncu« ali »Ljubav do bližnjega« ali »Usmiljeni samaritan« itd., nato pa nadaljuje sledeče:

»Zgodilo se je nedavno v Trbovljah. Julka Božjak, 54 let stara samska žena, stanujoča v Trbovljah II, št. 49, je prišla po opravih na mestni ljudski odbor in ob tej priliki podala med drugim kaj zanimivo izjavo o Martinu Gorograncu, župniku v Trbovljah, za katero sodimo, da ne bo odveč, če zve zanj tudi naša javnost. Izjava se v skrajšani obliki glasi takole:

»S svojo teto Francisko Božjak, staro 71 let, sem živila pred leti v Knezdomu št. 6, kjer je imela teta takrat lepo posestvo, veliko okoli 30 juhov, od tega okoli 3 hektare samih njiv. Posestvo je imelo tudi travnike in gozdove. Takoj po prvi svetovni vojni je teta začela preurejati stanovanjsko in gospodarsko poslopje ter se je v letih 1921—1925 zadolžila v klerikalni kmečko-delaški hranilnici v Trbovljah, pa tudi drugod. Po letu 1925 so cene kmetijskim pridelkom zelo padle in takrat so začeli na teto pritiskati upniki z vseh strani.

Teta takrat ni imela denarja, ker je gospodarstvo šele začela preurejati. Zaradi upnikov sva bili prisiljeni odprodati najprej vse premičnine. Ker pa to ni zadostovalo, je prišlo nekako v letu 1928 do sodnijske prodaje našega posestva na javni dražbi.

V svojih mladih letih sem hodila v takratni klerikalni društveni dom v Trbovljah k društvu Dekliška zveza. Ko sem zvedela, da bo določenega dne razprodaja posestva moje tete, sem to na predvečer razprodaje vsa obupana povedala v Društvenem domu, hoteč svoji teti na vsak način pomagati. Takrat je bil navzoč tudi gospod župnik Gorogranc, župnik iz Trbovelj. Ta je poklical na razgovor še nekaj drugih gospodov, po tem razgovoru pa mi je izročil hranilno knjižico delavske hranilnice v Trbovljah na ime Miha Trpin z vsoto, ki se je pa ne spominjam več.

»Bila sem vsa vesela,« pripoveduje Julka Božjak v svoji izjavi dalje, »ko sem dobila to pomoč. Naslednji dan sem tudi sama sodelovala pri licitaciji posestva svoje tete in sem celotno posestvo tudi zlicitala za vsoto 60.000 dinarjev. Zdi se mi pa, da mi je šel takrat vodja te licitacije, advokat Flego iz Laškega, zelo na roko in mi je tudi pomagal, da sem posestvo za ta denar zlicitala, čeprav je bilo posestvo mnogo več vredno. Pri celotni licitaciji sem dobila vtis, da je moral biti advokat Flego s kom dogovorjen, da sem tako poceni prišla do posestva. Prav tako pa se mi še danes zdi čudno, kako to, da sta tudi dva bogata kmeta, ki sta sodelovala v licitaciji, in sicer Rudolf Ahac iz Planinske vasi, in Martin Zdobovšek iz Knezdoma, takoj odstopila od nadaljnje licitacije, čim sem jaz postavila navedeno vsoto.

Na ta način sem prišla do posestva svoje tete in sem bila prepričana, da bova posestvo s pridnim delom in pomočjo župnika Gorograncu tudi izveliki iz dolgov. — Toda že nekaj dni po prepisu posestva na moje ime je kmečko-delaška hranilnica zahtevala izplačilo preostalih obresti in zagrozila, da bo v nasprotnem primeru izvela ponovno razprodajo posestva. Takrat si nisem upala dobiti novih porokov za posojilo, da bi plačala obresti, in sem zato ponudila gospodu Gorograncu, naj on prevzame posestvo in v mojem imenu poravnava dolge, jaz pa bi mu nato ta dolg odplačevala v obrokih. Gospod Gorogranc je v to tudi privolil.

Na posestvu sva ostali s teto kot pravi lastnici posestva še nekoliko pet mesecev. Že po tem kratkem času pa je dne 1. junija 1929 prišla na posestvo župnikova sestra Angela, zdaj poročena Kočar, ki so jo takrat odslavili iz nekake samostana. Po njenem prihodu nama na posestvu ni bilo več prestatjati. Na vsakem koraku naju je preganjala in zmerjala, tako da sva končno morale oditi s posestva, naker sem se preživljala z raznašanjem mleka.

Župnik Gorogranc je kmalu nato nakupil dovolj živine in inventarja, tako da se je posestvo v nekaj letih poslovno dvignilo in je zdaj eno izmed najboljših posestev v tem okraju. V letu 1946 mu je agrarna reforma kot nekmetovalcu odvzela večji del posestva, od česar sem med drugim dobila tudi jaz v trajno uživanje 1 hektar orne zemlje.

Leta 1941 se je vrnil v Trbovlje brat Martina Gorogranc, Franc Gorogranc, ki je bil do razpada Jugoslavije žandar nekje v Makedoniji. Ta je bil vse do osvoboditve upravnik posestev v Trbovljah oz. v Gaberskem, ki so jih zaplenili Nemci. Ljudje govorijo, da je bila hranilna knjižica na ime Miha Trpin, ki mi jo je izročil leta 1928 župnik Martin Gorogranc, njegova last, z njo pa se je na našem primeru okoristil tudi župnik Martin Gorogranc.

Izjavi Julke Božjak, glede katere ni nobenega razloga, da bi dvomili v njeno resničnost, zlasti še, ker je to izjava preproste ženske, ki je, kakor sama pravi, izšla iz vrst nekdanje župniku zelo blizu stoječe Dekliške zveze, ni treba dodajati mnogo. O vsej tej stvari, ki je prvič že stara in drugič nikakor ne redke in osamljen, pa tudi ne najizrazitejši primer nekdanje grabežljivosti in pokvarjenosti nekaterih katoliških duhovnikov, bi niti ne bilo vredno izgubljati časa in papirja, če bi šlo pri tem za Martina Gorograncu, župnika iz Trbovelj, ki pa ima na vesti še druge grdobije.

Župnik Gorogranc je bil v stari Jugoslaviji steber klerikalizma v Trbovljah in zvesti hlapec ter eksponent JRZ režima in njegove policije ter žandarjev v borbi proti naprednemu gibanju. Bil je tudi med ustanoviteli ter duhovni vodja režimske razbijaške delavske organizacije Zveze združenih delavcev, s katero je vpadal trboveljskim rudarjem v hrbet, kadar so se borili za skorjico kruha in za malenkostno izboljšanje svojega, takrat mizernega stanja. Za vse to svoje delo je od TPD prejel tudi lepe zneske. Med vojno so ga Nemci sicer izselili na Hrvaško, vendar pa je odklanjal narodnosvobodilno borbo naših narodov ter je bil ves čas njen nasprotnik. Po vojni je bil odkrit sovražnik ljudske oblasti, ki jo je obenem z Osvobodilno fronto pogosto javno napadal in zasmehoval. Tudi volitev se ni udeležil nobenih, niti se ni včlanil v CMD. Ko pa je letos velika večina štajerskih duhovnikov podpisala resolucijo za izročitev vojnega zločinca Artukoviča, je odklonil tudi ta podpis. Skratka: mariborska škofija, ki je v delavska središča pošiljala dr. Korošcu in takratni gospodi najbolj vdane in naklonjene duhovnike, se v Gorograncu ni zmotila,

ko ga je pred 30 leti poslala v Trbovlje. Končno pa je bilo Trboveljčanom dovolj vsega tega. Lepega dne v mesecu septembru se je dvignila večitočglava množica in ga skupno z enim izmed njegovih dveh kaplanov izgnala iz trboveljskega okraja, seveda ne kot duhovnika, pač pa kot zagriženega in zakrknjenega sovražnika ljudstva. Za njim ni žaloval nihče, razen pešiče zapeljancev ter njemu enakih pokvarjenec.

Tak je torej moralni lik župnika Gorograncu, ki ga izjava Julke Božjakove le še dopolnjuje.

Tako pripoveduje člankar o gospodu Martinu Gorograncu v »Slovenskem poročevalcu«.

Kaj bi k tej povesti dodali še mi? Če bi gospod Gorogranc ne imel nič drugega na vesti kot to, na kako lokav in umazan način je prišel do posestva pod Sv. Planino, je kot dušni pastir v Trbovljah nemogoč. Ne samo v Trbovljah, marveč tudi povsod drugod. Še več: vsak pošten človek, še bolj pa globoko veren kristjan in katoličan bo moral pritrditi, če si izpraša svojo vest, da je izpoved Julke Božjakove za Gorograncu tako porazna, da bi moral ta človek, če je v njem le trohice srca in časti, takoj sleči suknjo katoliškega duhovnika. Da ni vreden, da jo nosi, je jasno kot beli dan.

Ameriški barvni film Škotska kri

Škotska Gorenska — Highlands — je polna zgodb o starih bojih med škotskim plemenom, zgodba, močno podobna narodnim pesmim o krmnem maščevanju pri Črnogorcih, s katerimi imajo gorski škoti marsikaj sorodnega — bistrrost, bojevitost, trglovljstvo, pa tudi nagnjenje k narodni pijavi, viskiju. Kot pri Črnogorcih je bila tudi pri škotih glavna vez njihova cerkev — Kirk, stroga prezbiterijanska protestantska sekta, ki je preprečila v najtežjih trenutkih razpad škotskega naroda. Škoti so bili v glavi in srcu plemeniti nasprotniki. McGlowni in McArdeni sta sovražna plemena. Oba poveljstva sta že stara in če bi bilo vse odvisno od njih, bi stoletno sovražstvo najbrž počasi zaspalo. Toda Mc

Ardeni, ki je bolj izobražen kot njegovi nasprotniki in še zaljubljen v dekle iz sovražnega plemena, si prizadeva za pomirjenje obeh rodov. Prepriča starega poveljstva McGlowna, da njegov oče in vse plemo želita spravo in mir. Douglasovi pa ne želijo izjavljati, njegovo sovražstvo pa je še hušje, ker vidi, da tudi njegova sestra ljubi mladega McArdena. Zasnjuje svojo najpoddoljšo nakano: z izbrano četo obišče McArdenov grad v prijateljskem obisku. Ponoči pa, ko go gostijo že vsi spijo, začne razsajati s svojimi oboroženimi po gradu. Njegov brat udari na grad iz zasede. Toda preden pride do najhujšega, pridirja rešilna četa pod vodstvom pogla

Glownovi štirje sinovi so zagriženi v svojem sovražstvu in trdno odločeni, da iztrebijo rod McArdenov. Posebno se razvname sovražstvo, ko se vrne iz Anglije, kjer se je šolal, McArdenov sin, ki se je zaljubil v lepo McGlownovo nečakinjo. Boj, podgan od ljubosumnosti, vzplamti z novo silo. Stari pastir župne cerkve si prizadeva, da ohrani mir. Njegovi napori so zaman, kajti mladi kapitan McGlown ne pozna pomislekov v sovražstvu. Ne ustavi se niti pred ubojem lastnega brata Murchorda. Ki iziva kri. Še en McGlownov sin pade.

KINO TRBOVLJE
predvaja ameriški film

»ŠKOTSKA KRI«

Sledeči teden je na sporedu »Po ljubeznih«. — Predstave so razrazvidne iz reklamnih omari.

varja McGlowna. Mlajši brat pade, zadet od krogla. Douglasa razoroži mladi McArden po težkem dvoju. Oče, stari McGlown ukaže, naj ga ustrelijo.

Rod McGlownov je izumrl. Cena je bila visoka, a zaslužna. Mladi plemenita ne bo več sporev, saj se mladi McArden poroči z McGlownovo nečakinjo.

Ta film o krmnem sovražstvu bo na sporedu te dni v kinu Trbovlje.

»Cvrček za ognjiščem«
na trboveljskem odru

Po daljšem presledku je Mestno gledališče v Trbovljah odprlo letošnje gledališko sezono, in sicer z Dickensovo igro »Cvrček za ognjiščem«. Prva predstava je bila v sredo, 16. t. m. zvečer v Delavskem domu v Trbovljah. Predstava je dobro uspela. Podrobnosti o njej bomo prinesli v prihodnji številki.

Kotiček za naše žene

Obvarujmo otroke pred rahitisom in jetiko

Zaman je trud vsake države, ki skrbi za vzgojo in zdravje otrok, če starši, zlasti pa matere, ne poznajo najosnovnejših pravil nege in prehrane svojih dojenčkov. Prav tako mora vsaka mati poznati vsaj najpogostejše otroške bolezni.

Pri nas sta posebno pogosti dve otroški bolezni: rahitis in tuberkuloza.

Kaj je rahitis. — V prvih mesecih po porodu ima otrok še mehke kosti, pozneje pa se mu v kosteh s pomočjo vitamina D nabira apnenec. Ta proces poapnenja kosti traja dolgo in se konča okrog 24. leta starosti.

Samega apnenca je dovolj v mešani hrani in tudi v mleku ga je zadosti. Vitamin D dobimo predvsem v ribjem olju, ni ga pa v prekuhanem mleku. Drugi vir protirahitičnega vitamina D pa je sončenje. Naša koža ima v sebi snovi, ki se s pomočjo ultravioletnih žarkov presnavljajo v vitamin D. Zato bo vsaki materi razumljivo, da zbole za to boleznijo predvsem otroci, ki živijo v mračnih, zatohlih in vlažnih prostorih, kjer ni sonca, in otroci, ki niso pravilno hranjeni. Vsaka mati, ki bi

lahko dojila otroka, a tega ne stori in ga hrani s kuhanim kravjim mlekom, hudo greši nad svojim otrokom.

Na rahitisu oboleli otrok postane siten, razdražljiv, nima teka, hušja in blede. Trebušček mu je izbočen in napiet. Zlatina kost je mehka, glava postaja velika in štirioglate oblike. Zaradi telesne teže se otroku zbog mehkih kosti ukrivijo noge. Tudi hrbenica se skrivi in neredko je grbavost posledica te bolezni. Prvi koš je izbočen (kurja prsa) ali pa je vdolben. Zobje so redki, nazobčani in radi gnijejo. Zaradi mehkih kosti takšni otroci pozno shodijo: v drugem, tretjem ali celo v četrtem letu.

V mehkih, od rahitisa upognjenih kosteh se sicer pozneje, ko začne otrok jesti mešano hrano, nabira apnenec, kosti pa ostanejo krive in otrok je pohabljen za vse življenje. Sedaj bo vsaki materi jasno, zakaj se priporoča dojenje in odsvetuje hranjenje otroka s kravjim mlekom.

Druga bolezen je tuberkuloza v otroški dobi. To bolezen povzroča bacil, ki ga je odkril dr. Robert Koch. Ta bacil je izredno odporen in živi tudi izven telesa ter se obdrži posebno dolgo v prahu. Edino direktni sončni žarki ga po večurnem obsevanju unižijo.

Tuberkuloza je dolgotrajna in težko ozdravljiva bolezen. Bacili se vgnezdijo v pljuča in jih razjedajo. Nasledijo se pa tudi lahko v črevesju, ledvicah, možganski mreni in drugod.

Kako dobi otrok tuberkulozo? — Novorojenček nima v sebi teh bacilov. Tudi če je mati tuberkulozna, otrok, ki ga je rodila, ni jetičen. Na tej boleznijo oboli otrok šele pozneje, ko živi z jetičnimi starši.

Je pa tudi mogoče, da so starši popolnoma zdravi, je pa jetičen ded ali babica, ki varujejo otroka in se z njim igra. Stari ljudje pokaljujejo, pljujejo na tla, otrok pa, ki se igra, nese z umazanimi rokami bacile v usta in se okuži. Ako potem otrok oboli na primer na ošpicah ali kakšni drugi bolezni, kjer otroško telo zgubi svojo odpornost, takrat začnejo bacili tuberkuloze svoje uničevalno delo.

Jetičen otrok zgubi veselje do igranja, hušja, blede, se ponoči poti, nima teka, skratka: zaostaja in slabi. Dve dobi sta v otroškem življenju najvarnejši za tuberkulozo: pri dojenčku, ki nima še v sebi obrambnih snovi proti jetiki, in pri otrokih od 10 do 15 let, ko najbolj rastejo in so zato manj odporni.

Vsak človek je že prišel v dotik z bacili tuberkuloze. Kdo ni bil v času okuženja odporen, je zbolel za tuberkulozo. Pri ostalih pa, ki so bili odpornjši, so jih v telesu proti jetiki nastale obrambne snovi obvarovale pred resnim obolenjem. Ognjišče v pljučih je poapnelo in jetika je odpravljena morda za celo življenje.

Kako obvarujemo otroka pred jetiko? — Pravilna prehrana in telesna krepitev otroka sta med najvažnejšimi orožji proti tuberkulozi. Otrok naj ne pije nekuhanega kravjega mleka, ker so krave dostikrat jetične, mi pa tega ne vemo. Ne pustite, da bi se otrok igral po prahu, da ne zanese z umazanimi rokami kal bolezni v usta. Ne bojuje se sonca in zraka, ne skrivajte otroka v petih mesecih v temnih, nesonečnih sobah! Kdor ve ali sumi, da je na jetiki bolan, naj ne pljuje po tleh in naj ne poljublja otrok, kajti tudi to je vzrok pogostih okuženj.

OBJAVA

Sporočamo vsem naročnikom »Delavske enotnosti« v našem okraju, da lahko plačajo in naročajo naš list na novo ustanovljeno poverilništvu lista v Trbovljah, na se. dež. OSS (v stavbi Okrajnega sodišča), dnevno od 8. do 12. ure ter od 14. do 17. ure.

Poverilništvo »Delavske enotnosti« Trbovlje

4

OTTO WITT

Skripost
ZLATEGA RUDNIKA

»Cigarete so bile polne zlatega prahu. Lastnik ležišč, bogat posestnik plantaz, je neprestano dajal zamorskim dekletem cigarete. Tudi jaz sem jih mnogo pokadil in prav dobre so bile. Nekdo sem jih vzel celo pest domov, se v svojo sobo zaklenil in jih zažgal. Posledica je bila, kakor sem pričakoval: v tobačenem pepelu sem odkril množico drobnihih zlatih zrn. Med tem ko so dekleta prala, je pepel od cigarete stalno padal v sklade in težko zlato se je zbiralo na dnu posod. Kakor veste, zadostuje, če v taki skledi dobijo le majheno množico zlata, da že to pomeni, da so ležišča izdatna.

»Da, na vse načine znanjo separirati, kadar gre za zlato,« je menil Wilson.

»Nekdo so me skušali oslepiti pri tako imenovanem največjem zlatem rudniku sveta, to je v Comistonu na Sumatru.« Je začel Baltimore svoje drugo zgodbo.

»Pokažite trenutke,« ga je pretrgal Walker. »Se nikdar nisem ničesar siljal o zlatih ležiščih v Comistonu... Da so naj večja ta ležišča, pravite?«

»Rekel sem, da je to tako imenovani največji zlati rudnik, gospod ravnatelj. Niso to največja zlatna ležišča. Samo potrpite za nekaj trenutkov.«

»Prav rad. Sumatra mi je precej znana, toda Comiston...«

»Tega kraja ne poznate. Razumljivo. Do volite, gospod Walker, da vam nekoliko osvežim spomin. Vi stejete, če se ne motim petindvajset let.«

»Čestlindvajset, prosim.«

»Lepo. Kaj ne, pred petimi leti ste nastopili svoje delovanje pri rudniku?«

»Tako je.«

»Ko se je odigravala drzna sleparska burka s Comistonem, ste bili deček šestih let. Od takrat je namreč poteklo že dvajset let. Ta zgodba je moja največja izkušnja v takih rudniških zadevah. Čeprav niste neposredno morda ničesar siljali o teh skrivnostnih ležiščih zlata, vas bo neko ime gotovo privedlo na pravo sled, in sicer ime Italijana Spera.«

Oba gospoda sta napeto pogledala Baltimorea.

»Ah, seveda sva že mnogo siljala o Speri.«

»To je eden najbolj pretekanih sleparjev z zlatimi najdišči na svetu,« je pripomnil Wilson.

»Pozlačenega Italijana so ga imenovali,« se je spomnil Walker.

»Vidite, stavit bi se šel, da ga poznate,« je rekel inženir. »Ali ga poznate samo po imenu ali tudi osebo?«

»Samo po tem, kar sem čul o njem,« je odvrnil Wilson.

»Ali ta mož še živi?« je vprašal Walker.

»Da, še.«

»Koliko let bo šel sedaj?«

»Kakšnih petdeset,« je menil Baltimore.

Pri teh besedah je Baltimore stegnil svojo levo in pokazal prstan, katerega kamen je bil obrnjen na notranjo stran. Pokazal je obema gospodoma draženo briljant in oba sta z zanimanjem ogledovala bleščeči kamen.

»Ta briljant je dar Italijana Spera,« je nadaljeval inženir.

»No, no, kako pa je to mogoče?«

»Dobil sem ga takrat v Comistonu na Sumatru.«

»Povejte nam to zgodbo!«

»Bil sem tedaj še mlad,« je nadaljeval Baltimore, »komaj petindvajset let sem štel. Nekdo londonska firma me je poslala na Sumatro, da preiskujem zlata najdišča, ki jih je ponujal v nakup Italijan Spera. V rudniku je bil bel kremenec in imel je en sam navpičen šaht. Ko smo prišli tja,«

»Kaj, vas je bilo več?« ga je pretrgal Walker.

»Da. Firma mi je dodelila deset angleških delavcev, samih zvestih in poštenih, korek-

nih uslužbencev. Ko smo prišli tja, nas je Italijan Spera, ki smo ga dobili v rudniku, pustil same, češ da kot lastnik rudnika note kakor koli vplivati na ljudi, ki nameravajo preiskati rudno. Preiskava da naj se izvrši posestvo, oddaljeno kakih deset kilometrov od rudnika.«

»Da, silisal sem že, da je to njegova običajna zvijača,« je rekel bančni ravnatelj Wilson.

»Tako smo stali čisto sami pred rudnikom, ki je imel en sam šaht. Orodje in druge potrebščine smo prinesli s seboj. Zlati smo z delom. Dal sem v trideset metrov v rudo. Spero je tedaj odstopoval na svoje posestvo, oddaljeno kakih deset kilometrov od rudnika.«

»Da, silisal sem že, da je to njegova običajna zvijača,« je rekel bančni ravnatelj Wilson.

»Tako smo stali čisto sami pred rudnikom, ki je imel en sam šaht. Orodje in druge potrebščine smo prinesli s seboj. Zlati smo z delom. Dal sem v trideset metrov v rudo. Spero je tedaj odstopoval na svoje posestvo, oddaljeno kakih deset kilometrov od rudnika.«

»Da, silisal sem že, da je to njegova običajna zvijača,« je rekel bančni ravnatelj Wilson.

»Tako smo stali čisto sami pred rudnikom, ki je imel en sam šaht. Orodje in druge potrebščine smo prinesli s seboj. Zlati smo z delom. Dal sem v trideset metrov v rudo. Spero je tedaj odstopoval na svoje posestvo, oddaljeno kakih deset kilometrov od rudnika.«

»Da, silisal sem že, da je to njegova običajna zvijača,« je rekel bančni ravnatelj Wilson.

»Tako smo stali čisto sami pred rudnikom, ki je imel en sam šaht. Orodje in druge potrebščine smo prinesli s seboj. Zlati smo z delom. Dal sem v trideset metrov v rudo. Spero je tedaj odstopoval na svoje posestvo, oddaljeno kakih deset kilometrov od rudnika.«

»Da, silisal sem že, da je to njegova običajna zvijača,« je rekel bančni ravnatelj Wilson.

»Tako smo stali čisto sami pred rudnikom, ki je imel en sam šaht. Orodje in druge potrebščine smo prinesli s seboj. Zlati smo z delom. Dal sem v trideset metrov v rudo. Spero je tedaj odstopoval na svoje posestvo, oddaljeno kakih deset kilometrov od rudnika.«

»Da, silisal sem že, da je to njegova običajna zvijača,« je rekel bančni ravnatelj Wilson.

»Tako smo stali čisto sami pred rudnikom, ki je imel en sam šaht. Orodje in druge potrebščine smo prinesli s seboj. Zlati smo z delom. Dal sem v trideset metrov v rudo. Spero je tedaj odstopoval na svoje posestvo, oddaljeno kakih deset kilometrov od rudnika.«

»Da, silisal sem že, da je to njegova običajna zvijača,« je rekel bančni ravnatelj Wilson.

»Tako smo stali čisto sami pred rudnikom, ki je imel en sam šaht. Orodje in druge potrebščine smo prinesli s seboj. Zlati smo z delom. Dal sem v trideset metrov v rudo. Spero je tedaj odstopoval na svoje posestvo, oddaljeno kakih deset kilometrov od rudnika.«

»Da, silisal sem že, da je to njegova običajna zvijača,« je rekel bančni ravnatelj Wilson.

»Tako smo stali čisto sami pred rudnikom, ki je imel en sam šaht. Orodje in druge potrebščine smo prinesli s seboj. Zlati smo z delom. Dal sem v trideset metrov v rudo. Spero je tedaj odstopoval na svoje posestvo, oddaljeno kakih deset kilometrov od rudnika.«

»Da, silisal sem že, da je to njegova običajna zvijača,« je rekel bančni ravnatelj Wilson.

»Tako smo stali čisto sami pred rudnikom, ki je imel en sam šaht. Orodje in druge potrebščine smo prinesli s seboj. Zlati smo z delom. Dal sem v trideset metrov v rudo. Spero je tedaj odstopoval na svoje posestvo, oddaljeno kakih deset kilometrov od rudnika.«

